

După eșecul referendumului pentru familie, prisosesc remediile pentru însănătoșirea morală a poporului absent. Nu toate sunt extravagante, iar unele merită a fi discutate mai serios. De pildă, nevoia de catehizare ortodoxă a poporului.

Așa cum au remarcat destui observatori, nivelul educației creștin-ortodoxe este precar. Oamenii încurcă o mulțime de lucruri simple, pe care se presupune că ar trebui să le știe, iar cele mai complexe chestiuni rămân, firesc, necunoscute. Tot ce mai rămâne solid pare a fi o tradiție ritualică cu precădere rurală, deloc de lepădat, însă probabil incapabilă să se perpetueze în condițiile unei modernități agresive. E o schiță, inevitabil reduționistă, dar cred că surprinde cu suficientă precizie o problemă reală.

Terapia prin cateheză creștină, ni se spune, reprezintă soluția în fața acestui desant ce a pustii bisericele și a ținut poporul departe de urne, neputincios în a vedea o miză cu adevărat importantă nu doar pentru soarta credincioșilor.

Până aici nu cred că sunt controversate delicate, deși nu pot să scap din vedere un anumit duh foarte raționalist, tehnic și rece, în care sunt făcute, de obicei, aceste radiografii și recomandări, asta când nu trădează o superioritate manifestă. Uneori, aproape că ți se proiectează imaginea unor instructori religioși, coborâți din microbuze, cu manualul scolastic de cateheză într-o mână și cu testul grilă în cealaltă.

Nescăpând din vedere acest duh, ajungem imediat la problema cu adevărat crucială și anume ce fel de cateheză dorim să facem. Pentru că simpla rostire a cuvântului cateheză nu are darul de a risipi neștiința poporului.

Răspunsul comod ar fi cateheză ortodoxă și am putea să ne bucurăm pentru acest aparent elan pravoslavnic. Doar că, de regulă, cei care pun diagnosticul și solicită urgența catehizării nu dovedesc foarte multă acrivie pentru învățatura și tradiția ortodoxă. Unii sunt catolici, alți citează

la grămadă ortodocși și autori gnostici...În cele mai bune cazuri, trebuie să te mulțumești cu un melanj de scriitori nominal ortodocși.

Acestea nu sunt detalii pedante deoarece atât timp cât poporului i se reproșează brambureala teologică de către specialiștii în probleme religioase, este cu atât mai firesc să pretindem ortodoxie din partea specialiștilor. Mai ales că, după cum remarcă Părintele Serafim Rose, critica nivelului scăzut din rândurile tradițională sfârșește de obicei prin scăderea acestui nivel. Și apoi trebuie să ținem cont că modernitatea nu a aterizat în parohiile de țară direct de la Paris, ci a trecut musai prin facultățile de teologie locale. Și sunt aceleași facultăți de teologie despre care cineva spunea că realizarea supremă în plan personal după terminarea unei astfel de instituții este păstrarea credinței în Dumnezeu.

Așadar, nu e de mirare că poporul rămâne slab catehizat ortodox, când păstorii săi cei mai de seamă se scaldă într-un ecumenism atoatecuprinzător, iar învățătura ortodoxă, câtă e, este ambalată în corsete catolice și protestante. Pe cale de consecință, bisericile devin de nerecunoscut, cu muzică gospel la strană, cu preoți slujind cu microfonul în mână, cu icoane catolice pe pereți, cu cărți ecologiste la pangar și cu o învățătură leșinată, care nu convinge pe nimeni pentru că este făcută să nu convingă pe nimeni.

Însă cateheza ortodoxă trebuie făcută, iar modelul de gândire ortodox îl reprezintă lanțul de aur al tradiției (Sf. Simeon Noul Teolog), format din viețile sfinților și urmărirea ultimei verigi din acest continuum.

Și din acest punct de vedere, probabil cea mai relevantă „verigă” pentru noi o reprezintă același Serafim Rose, ucenic al marelui sfânt Ioan Maximovici și al altor cuvioși, la rândul lor ucenici ai sfinților stareți de la Optina, și fără îndoială cel mai de succes autor veritabil ortodox al veacului trecut.

Părintele Serafim Rose, convertit american la ortodoxie, făcea o distincție relevantă între tipul de cateheză academică și cel ortodox: „În zilele noastre atât de confuze, când o sută de voci contradictorii pretind a vorbi în numele Ortodoxiei, este esențial să știi în cine să te încrezi ca purtător de cuvânt al adevăratei Ortodoxii. Nu e suficient să pretinzi că vorbești în numele Ortodoxiei patristice, trebuie să fii în autentica Tradiție a Sfinților Părinți; nici să-i redescoperi doar în universitatea modernă sau în seminar, ci să primești efectiv tradiția lor de la proprii tăi părinți.”

Ideea fundamentală în privința catehizării, care lipsește cu desăvârșire din muștrările actuale, este că predania ortodoxă nu reprezintă o sumă de învățături care pot fi formalizate într-un manual, ci este strâng legată de un limbaj și de un mod de viață autentic ortodox, al cărui model îl reprezintă sfinții. Oamenii nu vin la Ortodoxie dacă nu văd viață ortodoxă, iar modelul vieții ortodoxe îl dau sfinții și mănăstirea. Un teolog (în accepțiunea modernă), oricât de bine ar stăpâni dogmele și învățăturile, nu va reuși să aibă vreun impact câtă vreme viața sa este desprinsă de Ortodoxie, fără să mai vorbim că de cele mai multe ori viața modernă își va lua revanșa asupra Ortodoxiei.

De altfel, efortul catehetic al părintelui Serafim Rose s-a concentrat pe viețile sfinților, revista Cuvântul Ortodox prezentând constant, număr de număr, vieți de nevoitori și cuvioși, deoarece „fără dragostea de sfinți, ortodoxia noastră este oloagă și simțul direcției dispăre, căci ei sunt pildele pe care să le urmăm.”

Este semnificativ că din îndemnurile catehetice contemporane lipsesc cu desăvârșire trimiterele la viețile sfinților. Până și un catolic ca Evelyn Waugh (asta ca să nu fim acuzați de insensibilitate ecumenică) știa care este rostul Bisericii: „Biserica nu există ca să dea naștere unor predicatori eleganți, artiști și filosofi. Există ca să dea naștere la sfinți.”